

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

Sayı: 3035
Tarih: 1.02.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 11.07.2019
Sayı: -120.10-E 00000502720

E.00000502720

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cezaevlerinde siyasi tutuklu ve hükümlülere yönelik olarak süregelen ve son zamanlarda artan, özellikle de Patnos L Tipi Kapalı Cezaevinde yoğunlaşan hak ihlalleri ile hukuksuzlukların araştırılması, tespiti ve incelenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Abdullah Koç
Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

“Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez”. “Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.” (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Madde 5, Madde 2)

1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından deklare edilen yukarıdaki hak ve özgürlükler, 1966 tarihli *Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme* ile, bu kere taraf devletleri bağlayacak şekilde koruma, güvence ve garanti altına alınmıştır.

Avrupa Konseyi üyesi Türkiye'nin de imzacısı olduğu İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin “İşkence yasağı” başlıklı 3. ve “Ayrımcılık yasağı” başlıklı 14. maddeleri ile 1982 Anayasası'nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17. ve “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. maddeleri kötü muameleyi, işkenceyi, insan onuruyla bağdaşmayan uygulamaları ve ayrımcılığı yasaklamıştır.

Ancak, yukarıdaki sözleşme ve anayasa hükümleri bir süredir çok sayıdaki cezaevinde, özellikle de Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi'nde aleni bir şekilde ve sorumlularca herhangi bir yaptırımla karşılaşılacağı endişesi duyulmaksızın çiğnenmektedir. Zira Patnos cezaevindeki mahpuslara ve onları ziyarete giden yakınlarına anayasa ve kanun dışı uygulamalar dayatılmakta, mahpus ve yakınlarına kötü muamele edilmekte ve ziyaret günleri her iki taraf için eziyete dönüştürülmektedir. Evrensel hukuk ilke ve standartlarına, AİHS'ye, Anayasa'ya ve kanunlara aykırı uygulama ve kötü muamele örneklerinden birkaçı aşağıdaki gibidir:

1. Mahpuslara yeterli miktarda yemek verilmemektedir. Yeterli yemek talep edildiğinde ise,

E.00000502720

cezaevi idaresi tarafından, istemeleri halinde kendilerinin bedelini ödeyerek kantinden idarece eksik verilen yemek ve sair ihtiyaçlarını karşılamaları dikte edilmektedir.

2. Yemekler sağlık ve hijyen koşullarına uygun değildir. Bu nedenle mahpuslar hastalık ve eksik gıda nedeniyle güçsüz düşmek riskiyle karşı karşıyadır. Temiz içme suyu sağlanmamakta, temizlik için kullanılan su ise kanalizasyon suyunun karışması nedeniyle deri enfeksiyonları ve zehirlenmeler yaşanmasına sebep olmaktadır.
3. Hasta mahpuslar revire alınmamakta veya geç alınmakta, hastaneye sevkleri yapılmamakta, revire geç de olsa çıkarılanlar ise şiddet ve kötü muameleyle maruz kalmaktadır. Bu nedenle sağlık sorunu yaşayan mahpusların sağlık ve yaşamları ciddi risk altındadır.
4. Tutuklu ve hükümlüleri taciz ve onlara eziyet etmek için gece geç saatlerde aramalar yapılmaktadır. Böylece mahpuslar uyku ve dinlenme hakkından mahrum bırakılmaktadır.
5. Aramalar, mahkeme ve revire sevkler ve ziyarete gidiş gelişler sırasında mahpuslar infaz memurlarının kötü muamelesine, küfrüne, hakaretine ve şiddetine maruz kalmaktadır.
6. Cezaevindeki hükümlü ve tutukluların dilekçe ve talepleri cezaevi idaresi tarafından kabul edilmemekte veya dikkate alınmamaktadır.
7. Ziyaretçilerin hükümlü ve tutuklularla görüşmesi, keyfi olarak uzun sürelerle bekletilmeleri nedeniyle eziyete dönüştürülmekte, ziyaretçilerin üstü insanlık onuruna yakışmayacak bir tarz ve şekilde aranmaktadır.

Özellikle belli bir grup tutuklu ve hükümlüye yönelen kötü muamele, zalimane davranış ve işkenceden oluşan hak ihlalleriyle karşı karşıyayız. Yukarıda sayılan hukuksuzluklar ile TCK'ya göre suç oluşturan uygulama ve eylemlerin sadece bir kısım tutuklu ve hükümlüye yönelmiş olması, yani işkence ve kötü muameleyle Anayasa'yla yasaklanan ayırımcılık unsurunun da eklenmesi, durumun vahametini ağırlaştırmaktadır.

Çok sayıdaki cezaevinde süregelen, ancak şu anda Patnos L Tipi Kapalı Cezaevinde yoğunlaşan sistematik hukuksuzluklar, kötü muamele ve insan onuruyla bağdaşmayan işkence ve uygulamaları sona erdirmek ve bunların tekrar etmesini önlemek için Adalet Bakanlığı'na verilen soru önergeleri ile cezaevi yönetimine iletilen talep ve şikayetler henüz bir sonuç vermiş değildir. Bu nedenle, genel olarak cezaevlerinde, ancak acilen ve özel olarak da Patnos L Tipi Kapalı Cezaevinde süregelen insan hakları ihlalleri ile kötü muamele ve işkence olaylarının araştırılması, tespiti ve çözüm önerilerinin sunulması için TBMM'de bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

E.00000502720

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Flakun -
2	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
3			
4	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	Bergan
5	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	Dm
6	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	Filiz
7	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	Kemalülbul
8	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar
9	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	Necdet İpekyüz
10	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	M. R. Tiryaki
11	FELEKNAS UCA	BATMAN	Fehras Uca
12	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
13	SALİHE AYDENİZ	DİYARBAKIR	Salih
14	MUSA FARISOĞULLARI	DİYARBAKIR	M. Farisoğulları
15	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	Semra
16	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	H. Özsoy
17	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	G. Paylan
18	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	Imam
19	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. Tosun
20	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	Sevin